

споживача. Економія суспільної праці може бути досягнута у зв'язку з різними умовами виробництва (прогресивна технологія, вигідне розміщення, досконала структура управління і т. п.) та у зв'язку із зростанням масштабу діяльності. Оскільки у відповідності із Законом про підприємства в Україні на підприємствах всіх видів основним узагальноючим показником результатів господарської діяльності є прибуток, то повинен бути визначений зв'язок економії суспільної праці і прибутку.

На мою думку, при сьогодиншньому стані економіки доцільно звернути увагу не на стрімке зростання усіх показників діяльності, а на перш за все, стабілізацію роботи підприємств та недопущення їх закриття і скорочення робочих місць.

Тому тема дослідження, на сьогодні, є дуже актуальною, оскільки кризовий стан економіки потребує від підприємства підвищення ефективності виробничо-господарської діяльності на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм господарювання і управління виробництвом. З його допомогою виробляються стратегія і тактика розвитку підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і робітників.

Література

1. Воронін О., Пастух О. – Ефективність виробництва і розподіл економії суспільної праці між суб'єктами ринку. – 2009. - №3. – С.27.
2. Петрович Й.М., Кіт А.Ф., Кулішов В.В. та ін. Економіка підприємства: Підручник/ За загальною редакцією Й.М. Петровича. – Львів: "Магнолія плюс", видавець В.М. Піча.-2004-680 с.
3. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: Монографія – К: КНЕУ, 2001.
4. Економіка підприємства: Підручник/За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-ге, перероб. та доп. – К: КНЕУ, 2005. – 528 с., іл.
5. Поліщук Н. Методи аналізу діяльності підприємства//Фінанси України.-2001.-С.13-18.
6. Турило А.М., Зінченко О.А.Фінансово-економічні аспекти оцінки результатів і ефективності діяльності підприємства//Фінанси підприємства. – 2009. - №8 –С.35.

ПРОБЛЕМИ ВІДРОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ СЕЛА.

Петрова О.А.

Науковий керівник: Скорук О.П., к.е.н. доцент

Розглянуто питання виробничої та соціальної інфраструктури сільської місцевості. Зайнятість сільського населення та проблеми працевлаштування.

Вступ. Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки. Він формує 16-17% валового внутрішнього продукту та близько 60% фонду споживання населення, займає друге місце серед секторів економіки у товарній структурі експорту і залишається практично єдиною галуззю, яка багато років поспіль забезпечує позитивне зовнішньоторговельне сальдо.

Аналіз основних досліджень та публікацій. Проблеми розвитку виробничої і соціальної інфраструктури розглядаються у працях багатьох вчених: Ю.А. Лузан, О.Г. Шпикуляк, Л.С. Стецюк, А.П. Гриценко, Л.І. Михайлова, О.В. Крисальний, О.Г. Булавка, М.Д. Ганаба, П.Т. Саблука, В.П. Ситника, В.С. Уланчука.

Мета дослідження. Проаналізувати виробничу та соціальну інфраструктуру українського села.

Виклад основного матеріалу. Одиниця валової продукції сільського господарства створює умови для виробництва більше десяти одиниць в інших галузях економіки країни. Галузь забезпечує зайнятість 4 млн. сільського населення, сприяє створенню робочих місць у секторах економіки, які постачають свою продукцію селу та використовують сільськогосподарську продукцію як сировину, підтримує розвиток сільських територій, зберігає розселення і захищає суспільство від негативних наслідків надмірної урбанізації.

Агропромисловий комплекс з року в рік нарощує експортні поставки та стабільно забезпечує позитивний зовнішньоторговельний платіжний баланс по відповідній групі товарів. За 2008 рік порівняно із 2007 роком експорт аграрної продукції збільшився в 1,6 рази. Зовнішньоторговельне сальдо додатне і становить 4,5 млрд. дол. США.

Зросла продуктивність праці. На середньорічного працівника у 1990 році сільськогосподарськими підприємствами було вироблено 25,6 тис. грн. валової продукції, а у 2007 році — 42,7 (167%), у тому числі відповідно рослинництва -25,2 і 37,6 (149%), а тваринництва - 26,1 і 52,8 тис. грн. (202%).

До позитивних зрушень у галузі слід віднести й інтенсивний розвиток промислового птахівництва після 2001 року, що дало змогу довести виробництво м'яса птиці у забійній масі за 2008 рік до 794 тис. т проти 66,5— у 2001-му і 356,8 тис. т - у 1990 році.

Суттєво зросло виробництво у більшості галузей харчової та переробної промисловості. Активізувалася інвестиційно-інноваційна складова розвитку кредитування, впровадження сучасних технологій. Проте в цілому рівня виробництва 1990 року ще не досягнуто. Хоч мабуть таке порівняння є не зовсім коректним, оскільки на той час була інша економіка, інша країна, інша ємність внутрішнього ринку, інша потреба у продовольстві, інша купівельна спроможність населення, інша система державного управління, інші обсяги

державної підтримки і т. ін.

Дійсно, валової продукції у 2008 році вироблено порівняно з 1990 роком на 28,5% менше, в тому числі рослинництва — на 2,5, тваринництва — на 51,3%. По окремих видах продукції не забезпечується навіть потреба внутрішнього ринку, яка значною мірою залежить від низької купівельної спроможності українців, що є суттєвим стримуючим фактором аграрного розвитку. Рівень їх споживання на одну особу значно нижчий від рекомендованих норм: по м'ясу на 64%, молоку — 56%, яйцях — 91%, плодах, ягодах і винограду - на 48% .

Сьогодні, на жаль, відбувається деіндустріалізація сільського господарства. Основний капітал аграрного сектору впродовж 1991-2005 років постійно зменшувався. Незначне його зростання відбулося у 2006-2007 роках. Частка основного капіталу аграрного сектору в національній економіці України зменшилася з 24,6% у 1990 році до 3,4% у 2007 році. Забезпеченість аграрних підприємств тракторами, комбайнами та іншою технікою становить 45-50% від потреби. Понад 90% наявних технічних засобів потребують негайної заміни через їхню зношеність. Але, безумовно, даній статистиці не можна повністю вірити, адже після реформи відбулися суттєві структурні зміни в економіці. Діяльність особистих селянських господарств за останні роки недостатньо досліджена, в той час як значна маса ресурсів (земля і майно) перейшла в цей сектор економіки.

Найгострішими на селі залишаються соціальні проблеми. Наслідком кризи розвитку сільських територій та сільськогосподарського виробництва стали відсутність мотивації до праці, безробіття, бідність і трудова міграція, занепад соціальної інфраструктури, поглиблення демографічної кризи й відмирання сіл. Середньорічна зарплата в сільському господарстві у 2007 р. була в 1,7 рази нижча, ніж у середньому по економіці країни, й у два рази, ніж у галузях промисловості. За межею бідності у 2007 році знаходилося 18% сільських родин, а у 28% - сукупні витрати були нижче прожиткового мінімуму.

Загрозливих темпів набирає деградація демографічно-відтворювального, а відтак — і трудового потенціалу села. Протягом одного покоління (1980-2007 рр.) чисельність сільського населення зменшилася на 4,3 млн. осіб, або в 1,3 рази, коефіцієнт народжуваності знизився з 13,7 до 10,7%, а коефіцієнт смертності підвищився з 14,4 до 20,1% і перевищив показник по міському населенню в 1,4 раза.

Знижується зайнятість на селі. Так за 2000-2007 роки чисельність осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, зменшилася майже на 20% (з 4,4 до 3,5 млн. осіб), і це об'єктивний процес, який буде і далі продовжуватись. Тому в сучасних умовах без розвитку малого підприємництва на селі, особливо із несільськогосподарських видів діяльності, відновити економічний розвиток українського села практично неможливо. Більше того, доцільно запровадити державну програму підтримки малого підприємництва на сільських територіях.

Відбувається обезлюднення сільської місцевості. За 1995-2007 роки кількість населених пунктів скоротилася на 360 сіл.

Наявність закладів освіти, охорони здоров'я, культури, побуту, комунального господарства тощо значно менша потреби і досягнутого рівня в містах. Зокрема, у 2007 році забезпеченість потреби в дитячих дошкільних закладах становила 30,4%, школах - 49,1%, фельдшерсько-акушерських пунктах - 53,4%. Лише 22% сіл мають водогони, 8,4% - природний газ, 2,6% - обладнані каналізацією.

До небезпечних меж активізувалися міграційні процеси за схемами: село і місто, село — країни зарубіжжя. Міграційний вплив, особливо сільської молоді, є додатковим чинником деградації українських сіл. Лише за 2007 рік із села вибуло 243,7 тис. жителів.

Але потрібно відзначити, що у зв'язку з переходом до ринкової економіки соціальна проблематика облаштування українських сіл — це уже першочергові завдання державного та місцевих бюджетів, тоді як у минулому соціальну проблематику на селі брали на себе існуючі тоді колгоспи та радгоспи, які мали дещо іншу природу свого призначення і функціонування. Це необхідно враховувати у формуванні загальної державної політики. Тобто слід підкреслити, що сьогодні в ринковій економіці аграрна політика і політика розвитку українського села не тотожні поняття, як це практикувалось у минулому при плановій економіці. Але ще й досі ці стереотипи не подолані, тому ми маємо такі негативні тенденції в розвитку сільських територій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі проведених досліджень виявлено, що виробнича і соціальна інфраструктура українського села знаходиться в занепаді.

Потрібно провести ряд державних реформ, які б забезпечили подальший розвиток АПК. Здійснення відповідних заходів призведе до підвищення ефективної зайнятості, зростання мотивації праці до розвитку підприємництва у сільській місцевості як основної умови поліпшення рівня життя населення, в тому числі й особливо у сферах несільськогосподарських видів діяльності. Повинна відродитись державна підтримка малих підприємств на селі. Якщо буде розвиватись виробнича інфраструктура, відповідно буде відроджуватись і соціальна сфера.

Література

1. Статистичний збірник "Сільське господарство Вінницької області". -Вінниця: Головне управління статистики у Вінницькій області, 2007. - 205 с.
2. Економіка АПК. А.П.Грищенко // Особливості формування системи управління агропромисловим виробництвом в регіоні на інноваційній основі.-№9 . – 2007р. с. 3-7.
3. Економіка АПК. Ю.Я. Лузан // Напрями розвитку сільськогосподарського виробництва і соціальної сфери села. - №7. – 2009р. с. 3-12